

Het kleine boekje van ons groter verhaal

SAMEN LEZEN OF SHARED READING 4

ONZE MISSIE – WAARTOE WE BESTAAN 5

ONZE VISIE – HOE WE WERKEN 7

ONZE WAARDEN

VERBINDEN 10

VERTROUWEN 12

ZORGEN 14

AANDACHT GEVEN 16

MOED HOUDEN 18

Er is een dode en een levende leeservaring. De dode waarbij de woorden op de pagina nooit tot leven komen, overkomt veel kinderen en jonge mensen; zij zullen nooit het plezier in lezen krijgen. Door zich de woorden min of meer machinaal toe te eigenen zullen ze nog wel kunnen leren, maar lezen als zodanig blijft een kale, onaantrekkelijke ervaring. Het levende lezen daarentegen is een mysterieuze aangelegenheid. Je moet je weg zien te vinden naar de stem die uit de pagina's opklinkt, de stem van die Ander. Je moet je die stem als het ware eigen maken, alsof je jezelf van buitenaf aanspreekt. Het lijkt nog het meest op een dialoog, maar dan intern. De kunst van de auteur, een kunst die nergens bestudeerd maar wel opgepikt kan worden, ligt in het creëren van een model (een fantasia dat kan praten) en een toegangspoort via welke de lezer zich die verschijning eigen kan maken.

J.M. COETZEE

In het proces van schrijven en lezen komen herkenning en inzicht bovendrijven, die van de auteur, die van de personages in het verhaal en die van de lezer. Het betreft hier een een mysterieuze, creatieve wisselwerking. Het ervaren van herkenning in allerlei gradaties is de kern van levende verbondenheid met literatuur.

AIDAN CHAMBERS

SAMEN LEZEN OF SHARED READING

Samen Lezen is een methodiek waarbij een leesbegeleider een (kort)verhaal voorleest. Nadien volgt meestal ook een gedicht. De deelnemers krijgen zelf ook de tekst, zodat ze tijdens het luisteren stil kunnen meelesen of zelf een stukje kunnen voorlezen. De begeleider houdt op bepaalde momenten in het verhaal halt. Vanuit enkele open vragen of vanuit de stilte ontstaat een authentiek gesprek waarbij gedachten, associaties en gevoelens rond de tekst centraal staan.

ONZE MISSIE – WAARTOE WE BESTAAN

Via literatuur brengen we mensen bij elkaar en bij zichzelf, bieden we de kans *om op verhaal te komen*. Zo bouwen we mee aan een warme samenleving en aan het sociaal weefsel dat mensen draagkracht geeft.

*Verhalen, zo zei hij, zijn
kreupelhout voor het
vuur waar we ons rond
scharen, ze verenigen.*

MUSTAFA KÖR

ONZE VISIE – HOE WE WERKEN

We brengen rijke teksten tot leven en leggen op die manier literatuur in de handen van iedereen. Echt iedereen: jong, oud, ervaren of moeilijke lezer, kansarm of kansrijk. Samen Lezen helpt ons om drempels weg te halen.

Vanuit een grote hartelijkheid voor de tekst én haar lezer zetten we ons in voor:

- het genieten van het samen zijn in een verhaal of gedicht;
- de individuele groei van de deelnemer om onbekende paden te verkennen, (opnieuw) wakker in het leven te staan en te reflecteren over het eigen handelen;
- de groei van leesgroepen te stimuleren als belangrijke (leer)-plekken voor een warme samenleving met ruimte voor nuance, diversiteit en verschil;
- een lerend netwerk van leesbegeleiders met aandacht voor nieuwe teksten, ontmoetingen met auteurs, verdieping in de methodiek, deelname aan en informatie over onderzoek;
- de verbinding met andere organisaties vanuit het coöperatief denken;
- Een sterke internationale samenwerking en positionering als expertisecentrum Shared Reading voor Vlaanderen, Brussel en Nederland als partner van het International Centre for Shared Reading (The Reader).

VERBINDEN

Literatuur boort ervaringen aan in allerlei verschillende contexten. Tijdens Samen Lezen mag elke denkbare reactie worden gedeeld. We houden deelnemers verbonden met de tekst, met zichzelf en met elkaar. Vanuit respect voor deze drie elementen bouwen we aan een warme gemeenschap, met ruimte voor eigenheid én verschil.

*De wereld wordt pas menselijk, als
zij voorwerp van gesprek is. Pas als
we erover spreken vermensenlijken
wij zowel wat zich in de wereld als
in onszelf afspeelt!*

HANNAH ARENDT

We lazen samen het gedicht *Stemmenorkest* (Max Temmerman) en de deelnemers begonnen spontaan hun levensverhaal met alle ups-and-downs te vertellen. Algemene hilariteit ontstond wanneer R. die vroeger zeeman was, vertelde dat op een dag Brigitte Bardot zijn schip kwam bezoeken. Hij toonde later een foto van hem en de filmster aan zijn moeder. Zijn moeder heeft een week lang geloofd dat het zijn lief was. Het gedicht *Wat het is* (Erich Fried) bracht heel wat emoties naar boven: rouwprocessen die de deelnemers hadden meegemaakt, ook angsten kwamen ter sprake. En dan gebeurde het ongelooflijke: F. die reeds 2,5 jaar in het woonzorgcentrum verblijft en daar nog nooit een woord gesproken heeft, begon te praten over de angsten die hij tijdens WO II had gekend! Mij gaf dat het gevoel dat het proces van Samen Lezen en de veilige sfeer die daardoor ontstaat hem hielp om zich te bevrijden uit een zelf gecreëerde gevangenis van stilte.

Sonny, leesbegeleider voor personen met matige tot ernstige dementie

Fictie is een bijzonder effectieve manier voor vreemden om een verbinding met elkaar te maken over tijd en afstand heen.

VERTROUWEN

We zijn sterk betrokken in wat we doen en gaan voor, onze zaak. Tegelijkertijd zetten we ons 'ego' aan de kant voor wat er echt toe doet: eerbied voor de tekst als bron en het vertrouwen dat van daaruit oude en nieuwe wegen zichtbaar worden en de eigen stem van elke deelnemer – hoe stil ook – hoorbaar is. We luisteren.

Als iemand vol vertrouwen in de richting van zijn dromen gaat, en het leven durft te leven dat hij zich heeft voorgesteld, zal hij een succes hebben dat hij nooit had verwacht.

HENRY DAVID THOREAU

2

Mijn meidengroep blonk niet uit van empathie. Ik kon er soms moedeloos van worden: zoveel insteken, zoveel koude stenen. Plots, totaal onverwacht, kwam er een doorbraak.

Ik las *De jongen die een eikenbouten stoeltje at* (Edward Van de Vendel). Een meisje zei: “Maar dat kan toch niet, doodgaan met een glimlach op je mond?” Zelf had ik kort voordien op die serene manier afscheid genomen van mijn mama. Ik kon alleen maar beamen dat zoiets zeker mogelijk is. Dat zo’n laatste glimlach zeker kan bij iemand die afscheid neemt van een mooi en vol leven.

Er werd emotioneel gereageerd. Niet alleen de vraagsteller, maar de hele groep zat plots met tranen in de ogen. Deed dit het tij keren? Was dit samen ontroerd zijn nodig? In ieder geval verliepen de laatste sessies heerlijk. Veel uitgesproken meningen, heftig soms, maar nooit nog die kilheid van voordien. Na de laatste leesbeurt, vroegen ze bij het naar buiten gaan nog: “Er komt toch een nieuwe reeks volgend jaar?”

Ina, leesbegeleider

*Literatuur is pas literatuur als de auteur
de tekst ook niet helemaal begrijpt.*

GYÖRGY KONRÀD

ONZE WAARDEN

ZORGEN

Een leesgroep is een plek waar we samen komen bij elkaar en in het verhaal. Een warme, zorgzame plek.

Door het verhaal Samen te Lezen ontstaat niet alleen dieper begrip van het verhaal maar ook van het lezen van die nieuwe werkelijkheid. Misschien meer dan in de realiteit is elk gevoel, elke gedachte welkom tijdens het gesprek: vrolijkheid en kwetsbaarheid, boosheid en onbegrip, mededogen en sympathie, humor en verdriet. Alles mag.

*Zorg dat je nooit een slachtoffer
wordt, ook al probeert iedereen dat
nog zo hard van je te maken en al
heb je alle redenen om in die rol te
geloven. Je leven is er mee gemoeid,
en je ziel.*

JOSEPH BRODSKY

3

Goedenavond,
Ik ben Evelien. De voorbije periode
gedurende heel moeilijke maanden
opgenomen in het psychiatrisch ziekenhuis.
Ik ben manisch-depressief. Op de afdeling
kwam ik in contact met Leen. Wat een goede
leesbegeleider- zo waren er helaas te weinig!
Poëzie heeft me er bovenop geholpen, ook
door de gesprekken daarover 'geraakte ik
daar weg'. Willen jullie Leen dank zeggen van
mij?
Ik blijf graag op de hoogte van jullie werk.

Evelien, deelnemer

*Leen je aan de ander,
geef je aan jezelf.*

MICHEL DE MONTAIGNE

AANDACHT GEVEN

Binnen het Samen Lezen creëren we een open emotionele ruimte waarin de deelnemers actief participeren. Wat we doen, draait om de aandacht die we geven aan het verhaal, de tekst, het detail, voor de ander en voor de wereld om ons heen.

Het ware hart is vaak zwak en onzeker, heeft behoefte aan liefde, aandacht, betekenis. Het zoekt voortdurend. Het wil groeien en sterk worden.

JAN LAUWEREYNS

Met het Samen Lezen geef je tijdens de
behandeling van kanker niet enkel de ziekte,
maar ook het mens-zijn aandacht.

Samuel- leesbegeleider UZGent

De verhalen die mij het meest aangrijpen,
blijven hangen in mijn hoofd. In de loop van
de week -schie er mij soms iets uit te binnen-
dat gelijkenissen vertoont met mijn leven, en
dat sterkt mij.

Amina, deelnemer

ONZE WAARDEN

MOED HOUDEN

We hebben de **moed** om onze intuïtie te volgen. We leren denken met ons hart: vriendelijk en invoelend, maar ook vastberaden en ambitieus. Zowel in het begeleiden van het proces als door de keuze van de teksten verleggen we de grenzen van het ‘voorspelbare mogelijke’.

We vonden het vaak merkwaardig dat de leesbegeleider moeilijke verhalen koos, van serieuze schrijvers uit de wereldliteratuur... Chapeau, dachten wij dan.

Riet, verantwoordelijke dagactiviteitencentrum

*Mensen verheerlijken allerlei
soorten moed, behalve de moed
die ze voor hun naaste burens
kunnen tonen.*

GEORGE ELIOT

*Wees, om groot te zijn,
geheel.*

*Maak niets wat jou is,
groter of tot niets.*

Wees al in alles.

*Leg zoveel je bent,
in 't minste wat je doet*

FERNANDO PESSOA

*de poëzie, zij is geen genre
maar een label*

*het is niet de dichter die haar schrijft
maar de lezer die haar strijkt*

*voorzichtig op de kraagjes
van de dingen die van hem voelen*

en die hij toch niet vatten kan

MAUD VANHAUWAERT

**HET
LEZERS
COLLECTIEF**

r The
Reader

Het Lezerscollectief is sinds 2020 officiële partner van The Reader voor Vlaanderen, Nederland en Brussel (NL)

Met dank aan An, Ann, Annick, Dahne, Daphne, Diederik, Dirk, Ellen, Erik, Jan, Jürgen, Katrien, Leonie, Luc, Maïssa, Mieke, Milan, Mustafa, Nele, Rudi, Rudy, Saskia, Silvie, Stéphanie, Tessa, Trees

Redactie: Dirk Terryn

Beelden: eigen foto's + © Getty Images

Vormgeving: Leen Depooter – quod. voor de vorm.

Dit boekje werd gemaakt met steun van het
INNOVATIEMECHANISME van de Vlaamse Overheid

© 2022

Jane Davis, The Reader

*Het einde is
gewoon het begin
van een nog
langer verhaal*

ZADIE SMITH